

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 192.

V Ljubljani, v torek 25. avgusta 1885.

Letnik XIII.

Lienbacher in dr. Trojan.

Čem bližje je dóba novega državnega zbora, tem bolj si posamični napolbogovi njegovi prizadevajo svoj dvor v tem avstrijskem Olimpu v podobi lastne politične stranke okrepčati, nekteri bi si ga pa celó iz novega radi postavili. Veliko-nemci brodiijo med obojimi, nevedoč, kako bi razrito svojo stranko krstili s pravim imenom, da bi bilo več v njem povedanega. Ko bi naš svét pri njih kaj veljal, bi jim rekli, da naj se bodočih šest let imenujejo „nesloga“, pa bodo vse povedali, kar je svetu o sedanji nemško-liberalni stranki vedeti potreba. Dvorni sovetnik Lienbacher se je do sedaj po državnem zboru kakor divjak lovil od stranke do stranke. Kakor mu je bil veter iz te ali iz one strani vgođen ali ne. Kmaló smo ga videli na desni, kmalo zopet na levi. Mož se je pa menda prepričal, da s takim postopanjem ne bode nič, zatoraj je sklenil svojo stranko na svet spraviti, s katero bi potem državni zbor strahoval, kakor bi se mu ljubilo, posebno bi pa lahko Slovane pestil, kar si je že zdavnej zaželel. Zarad tega hoče si napraviti svoj osrednji katoliški klub, o katerem je naš list v političnem pregledu, kakor tudi v uvodnem članku že toliko pisal, da se danes ne mislimo ž njim pečati, pač pa z njegovim roditeljem Lienbacherjem in z njegovo preteklostjo, kajti iz tiste nam bo še le mogoče prav oceniti njegovo dete, „katoliški klub“. V politiki je vedno preteklost, s ktere se sklepa z nekako gotovostjo na bodočnost. Ravno te pa Lienbacher pri vseh svojih sicer odličnih lastnostih nima take, da bi se Slovani le količkaj z zaupanjem do nje ozirali smeli.

Ozrimo se le jedno pèd časa nazaj, na lansko leto in na predlansko; kako se je mož jéžil in penil proti Slovanom, kedar so imeli na dnevnem redu predlog o napravi nemškega jezika za postavni državni jezik. Celó tako daleč se je spozabil, da je desnici hrbet obrnil in s svojimi političnimi nasprotniki glasoval, če tudi so vsi skupaj sijajno propadli. Tak človek vendar ne more nam prijatelj biti! Lienbacher vidoč, da mu pojde nameravani klub brž ko ne po vodi, spremenil je barvo in v svojem listu „Salz. Chr.“ pravi, da je ravno na podlagi katoliškega značaja njegov klub sposoben z desnico v jednom smislu delati. O da, bi že bil, ko bi ne imel Lienbacherja za očeta in pa ko bi na desnici ne sedeli poleg nemških konservativcev tudi Slovani. Ravno proti tem bi pa Lienbacher rad napravil klub, da bi jim ž njim sapo zapiral in kakor se je sam izrazil, „da bi Nemci Slovanom več ne pobirali koštanja iz žrjavice“. Lienbacher bi se bil Slovanov že zdavnej rad odkrižal, le tega ni vedel kako. Po eni strani so mu všeč, kedar namreč glasujejo za pravice, ki so Nemcem na dobro; kedar pa kaj zase zahtevajo, tedaj bi si jih pa želel tjkaj, kjer poper raste. Da to doseže, izmislil si je katoliški klub. „S tem jih bom!“ mislil si je mož, pa opekél se je; kajti većinoma vsi katoliški listi obrnili so mu hrbet in nočejo ničesar o njem slišati, in to zato ne, ker je desnica že sama po sebi katoliška in se za pravice katoliške cerkve, če bi treba bilo, sama od sebe potegne, ne da bi na Lienbacherjevo zapoved čakala.

Slovenci smo v poslednjih šestih letih v državnem zboru že tako jako malo dosegli; če jo pa za Lienbacherjem vberemo, najbrž pa prav nič ne bomo,

kajti on se je gledé Čehov, ki jih je vendar lepo število skupaj, izrekel, da so njihove zahteve većinoma neizpeljive, ker previsoke! Če se Lienbacher že s Čehi tako računati drzne, kaj bi delal mož še le z nami, ki bi mu bili izročeni na milost in nemilost, ako bi k njegovemu klubu pristopili? Kar se njegovim prednikom ni posrečilo, dosegel bi on sam z našo pomočjo! Od Čehov oddaljeni, ker ločeni od njih, ne imeli bi od nikake strani kake podpore in Lienbacher bi si za pospeševanje germaniziranja med Slovenci, ktere ga bi lepo s plaščem katoličanstva zagrinjal, red železne krone prve vrste zaslužil, če ga še nima! Pri Lienbacherjevem klubu mi toraj, če sami sebi dobro hočemo, in če naša borba za narodne pravice ni boj z vetrom temveč prava resnoba borba, ki nas že tisoče in tisoče goldinarjev stane, nimamo prav nič iskati!

Sami ostati tudi ne moremo, toraj se moramo kje drugje ozreti po prijatelju, ki nas bo podpiral pri naših zahtevah, mi pa njega. Kaj nam je treba dolgo ozirati se, ker imamo rodne brate pri sebi, s kterimi smo se do sedaj borili drug ob drugem proti skupnemu nasprotniku. Ravno minuli teden vtrdilo se je to prijateljstvo med nami in Čehi v zlati Pragi iz novega. Tukaj se nam ni treba izdajalstva in preziranja bati, kajti Čehi so nam bratje po krvi in duhu in nam bodo v Praški Mestjanski Besedi zastavljeno besedo, ki jo je dr. Trojan v imenu družih čeških poslancev našim ljudem ondi med svojimi severnimi brati bivajočimi spregovoril, tudi vestno spolnovali. Preteklost dr. Trojanova, ki je veteran med avstrijskimi državnimi poslanci, opira se vse skozi na doslednost, s ktero se pa Lienbacher nikakor ne more ponašati. Trojan je mož, ki vé, kaj govori in bo pri vseh svojih obljubah ostal tudi mož-beseda; Lienbacherja vodi politiška strast in uradniški značaj. Obe ste pa okoliščini, na ktere se Slovani nikakor ne morejo zanašati, kajti nam je treba móž, ob ktere se bomo ob vsakem času lahko zanašali. Tak mož je češki poslanec dr. Trojan, skušen mož, ki je že celih 37 let državni poslanec, toraj že skoraj toliko, kolikor let Lienbacher služi. On je videl in prebil vse viharne dóbe, v kterih se je Avstrija majala kot šiba na vetru; v kterih so se Slovani stiskali od vseh strani in vendar je obdržal svoje slovansko prepričanje za borbo zadrževanih, če tudi že zdavnej priznavanih nam pravice. Z zaupanjem smemo se toraj ozirati na obljubljeno podporo naših bratov Čehov, kedar bomo zahtevali v državnem zboru kar nam gré po božjih in cesarskih postavah. V tem smislu pozdravil je tudi dr. Trojan naše v Pragi. Rekel je:

„Gospoda, dovoljujem si danes, kot jeden najstarejših članov Meštanske Besede in tudi kot jeden najstarejših poslancev besedo spregovoriti. V ponedeljek sem bil priča naših govorov. Žalibog, da v torek in sredo po opravih zadržan, nisem mogel ziniti nobene besede. Naj toraj to danes storim. Prosim, da vzamete s seboj zagotovilo, da ni bila le moja, temveč vseh čeških poslancev pozornost obrnjena je na vaš prospeh. Bil sem na prvem državnem zboru na Dunaji in v Kromeríži in vdeležil sem se vseh parlamentarnih sej, kjer smo se prav mnogokrat pokali o deželnem jeziku na Kranjskem in po drugih slovenskih krajih z Nemci, ki so vedno trdili, da se že 50 let ni bila izročila nikaka uradna uloga v slovenščini in so opiraje se na to podlago trdili, da je deželni jezik na

Štajarju, Gorotanu in na Kranjskem nemški. Opozoroval sem pri tej priliki, da ni prav siloma prisvojevati si pravice. V poznejši dobi bil sem jeden prvih, ki je silil na to, da bi zopet vstopili v državni zbor avstrijski in to zato, da bi se raztreseni slovanski rodovi zbrali in skupaj ostali. Kedar je pa nastala centralistska dóba, bili so zopet trudapolni časi! Na vsak način pa se učimo od naših nasprotnikov, kako je treba vgođni čas za-se izkoristiti. Tako, kakor se oni v svoji manjšini še vedno strogo drže centralizacije, tako držimo vedno mi skupaj in tako podpirajmo svoje manjšine. To vzajemno podporo dosegli bomo pa le, ako se dobro med seboj poznamo, tako v zasobnem kakor tudi v parlamentarnem življenji! Prosim, gospoda, da vzamete to prepričanje in zagotovilo s seboj do krasne domovine Vaše, da Vas bomo ravno tako, kakor ste bili tukaj lepo pozdravljeni in sprejeti, vsi poslanci češki, kolikor nas je, bratovski podpirali! Združila nas je ljubezen in vzajemnost, ta ljubezen in vzajemnost veljá pa še v večji meri manjšemu in slabjemu, kteremu je potreba več podpore in obrambe. In taki pobratimiji česko-slovenski zakličem srèni: „Na zdravje!“

Toraj je naš bodoči klub, klub velicega državnika grofa Hohenwarta, kakor je bil tudi do sedaj. Pod njegovim umnim vodstvom dosegli bomo Slovenci oprti na naše brate Čehé, ki so nam svojo pomoč obljubili, veliko več, kar nam še manjka, kakor pa pod Lienbacherjem. Čehi v svojem klubu imajo za nas sree in gorko ljubezen, Lienbacher zunaj njega ledeno-mrzlo sovraštvo. Volitev toraj ni težka!

Prevdarki o sedanjih srednjih šolah.

V.

V drugi vrsti sem se namenil obravnavati šolski poduk na sedanjih srednjih šolah. Pri tem moramo seveda dve strani ločiti: 1. kakšen je náčrt podučevanja sam na sebi, t. j. kako zapoveduje država, da naj se podučuje in 2. kako da se podučuje v istini. Lahko pa sprevidi vsakdo, da bi naši prevdarki silno dolgi in tudi neprimerni bili, ako bi hotel učni náčrt za gimnazije in potem za realke obravnavati v posameznostih. Za nas je dovolj, ako spoznamo značaj ali duhá teh náčrtov, ako sprevidimo, kaj je hotela nekdanj in kaj hoče dandanes država doseči. Gledé dejanskih razmer na srednjih šolah, to je: o tem, kako da se v resnici podučuje mladina, tudi ne bode mogoče samo dokazovati s suhimi številkami, marveč kazati je treba duhá, kteri veje v sedanjem podučevanju. Tega duhá pa ni mogoče spoznati iz kakih šolskih poročil, ampak samo iz občejanja z dijaki. Odkar zamorem opazovati, sem obračal svojo pozornost na duhá, na mišljenje, ki se kaže pri dijakih. Bralec naj sodi sam, sem li pravo zadel, ali ne. Namen tem vrsticam ni toliko, da bi podučil one, ki dotičnih razmer ne poznajo, ampak da bi očil odprl onim, ki jih poznajo in lahko pomagajo. Prepričal bi rad dobrohoteče prijatelje mladine in pa človeštva sploh, da so djanjske sedanje razmere nezdrave, da trpi zaradi njih mladina veliko škodo in da je dolžnost naša to škodo kolikor mogoče zabraniti.

1. Učni načrt. Leta 1849 je prenehal stari učni načrt v Avstriji, ki je bil vsaj v glavnih potezah podoben jezuitskemu načrtu in začeli so polagoma prenavljati poučevanje po novem načrtu, objavljenem l. 1849, ki je pa popolnoma obveljal le polagoma: „Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich. Vom Ministerium des Cultus und Unterrichts. 1849.“ Zelo obširen in natančen je gimnazijalni načrt, manj pa za realke. Koliko da je bilo pravih „vzrokov“, da je tadanje ministerstvo popustilo prejšnji načrt za srednje šole in sprejelo po pruskem kopitu napravljeni novi, tega ne bom preiskoval. Slišal sem pa iz ust razumnih in vrlih šolnikov, da se je dalo po prejšnjem načrtu za izgojevanje več storiti. Bilo je poučevanje poprej bolj enostavno, priprosto, zato pa tudi bolj naravno in primerno. Poprej je imela šola namen, da je mladeniškega duha razvijala, ga vadila in mu dala potrebno spretnost za življenje in višje študije. Sedaj šola polni duha s znanostmi, kakor kako posodo; zato je pa razum manj delaven, pamet manj vajena, dušne zmožnosti so manj razvite. Toliko je vsaj gotovo in nikdo tega ne more tajiti, da so se poprej v šolah dijaki bolj vadili, in da se sedaj bolj učijo. Vsled tega je bil poprej dijak po „modroslovju“ sposoben in spreten za dalje študije, akoravno ni toliko vedel kakor mora dandanes, sedaj pa je dijak po zrelosti skušnji nekaj polihistor — en miniature — a sam ne vé kam s svojo učenostjo. Kako zelo da manjka vaje sedanjemu poučevanju, o tem bomo slišali v teh prevdarkih še marsikako besedo.

Priznavati pa se mora, da je nov načrt hotel združiti dve lastnosti: da bi bil primernejši novejšim vednostnim in društvenim razmeram in pa da bi ohranil verski značaj srednjim šolam. Kdo ne vé, da so društvene razmere sedaj drugačne, kakor so bile nekdanj! Drugačne potrebe, drugačno delo, drugačno življenje. Kako so spremenile fabrike in železnice društveno življenje! Pa tudi nekatere vednosti so se dandanes razvile, ki so bile pred nedavnem v povojih: treba je bilo povzeti jih tudi v gimnazijalni poduk. Nespametno bi tedaj bilo zametovati sedanji red samo zato, ker je bil nekdanji dober ali zametavati realke zato, ker dovrši jako malo dijakov celo realko ali celo zato, ker jih nekdanj ni bilo: ni pa nespametno zahtevati, da naj bi se bilo ohranilo, kar je poprej dobro bilo in privzelo le, kar je za sedanje razmere potrebno.

Tudi verski značaj hoče vsaj v načelu ohraniti srednjim šolam novi učni načrt. „Vsi predmeti naj bi sodelovali po mislih sv. vere in pravosti“, tako želi nova vredba in akoravno ne veje v njej oni gorki verski duh, ki edino zamore v djanji srce vnemati in pamet uvesti, vendar sovražen veri ta načrt ni. V „Danici“ je l. 1862 prof. J. M. povdarjal učni načrt in on popolno priznava, da ima sedanja gimnazijalna osnova verski značaj. — Toda kaj pomaga dobra osnova, dobra postava, ako pridejo zanjo druge postave, ki prvo ali odpravijo ali pa tako presukajo, da je vsa druga postava! Kaj pomaga postava, ako se pa ne spoľnuje!

2. Djanske razmere nekdanj. Da bodo častiti bralci sprevideali, kako so nekdanj profesorji na srednjih šolah razumevali in spolnovali svojo nalogo, naj podam le nekaj zgledov, — kajti v obče je še vsem dobro v spominu, kako dober in krščanski duh da je vladal na teh šolah blizo do l. 1868. Ti zgledi naj pojasnujejo samo poučevanje; o šolski disciplini bom nekoliko spregovoril pozneje.

V letnih sporočilih Ljubljanske gimnazije nahajam nekatere sestavke, ki obravnavajo poučevanje dveh važnih predmetov: prirodopisja in zgodovine. V letnem sporočilu za l. 1851—52 je profesor F. Heinz-ov sestavek: „Begründung der Aufnahme der Naturgeschichte in das Gymnasium.“ Prirodoslovje se je poprej kaj malo poučevalo, samo v enem letu: sedaj se poučuje v spodnji gimnaziji dve leti in pol, v zgornji dve. To večjo obširnost zagovarja sestavek. Čujmo nekatere stavke: „Ker ima vsaka doba svoj posebni značaj, ki je sad zgodovinskega razvoja in se tedaj kaže v življenju na vseh straneh, zato morajo tudi gimnazije imeti značaj naše dobe, ako nečejo biti nam popolnoma tuje in ako nečejo polagoma poginiti.“

Značaj našega veka je pa tisti značaj, kateri je razlilo krščanstvo blagodejno nad človeštvo. Predno je prišla svitloba krščanske vere, je bil Grku najvišja stvar: vzorni človek in Rimljanu najvišja rimska država, in le malokterim je zasijala resnica — samo kot slutnja — zavita v mrak. V krščan-

stvu se nam kaže resnica kot bliščeče solnce, niti človek niti država so najvišja bitja; Bog je najvišji, in v njem se vse pojasnuje, nanj vse opira, v njem vse počiva: človek in država.

Krščanski duh in krščanska resnica mora tudi voditi gimnazijalno življenje. Tedaj je s tem dano tudi stališče, na katerem moramo opazovati predmet prirodopisja. Ako iščemo kako drugo, stopimo iz svitlobe v temoto.“ (Str. 4.) Dalje govori kaj vneto o modrosti božji: „Ako se obravnava prirodopisje na krščanskem stališču — drugače se ne pride do namena, druga pot je rakova pot — ima vsako tudi najneznatnejše prirodno telo nek duševni znak, kateri mu je vtisnila mogočnost, ljubezen in modrost stvarnikova“ — itd. Nazadnje odgovarja tudi na ugovor, da vodi naravoslovje do nejevere, ako bi se preveč ž njim pečali. Najmodrejši možje starega veka so nahajali samo v naravi mogočnost in modrost stvarnikovo; tudi v novem času ne manjka mož, ki so bistro spoznali nespremenljive zakone prirodne, in niso pustili vere na božje razodenje. Marveč ta se je celo vtrdila z opazovanjem narave. Tedaj moramo bolj resnično sklepati, da vir nejevere ni v naravoslovju, ampak v tistem, ki se peča ž njim površno in napačno.“

Kako vse drugače se to glasi kakor Gartenauerjev spis „Der naturwissenschaftl. Materialismus“ v letopisu l. 1878!

(Dalje prih.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 25. avgusta.

Notranje dežele.

Čez Slovence, ki so minuli teden med našimi brati Čehi v zlati Pragi preživeli v medsobojni brat-ski ljubezni, ki so se čez dolgih tisoč let zopet našli, nemško-liberalni in veliko-nemški listi, katerih težišče je Berolin, če tudi v Avstriji izhajajo, strašanske nosove vihajo in celi svet v nevarnosti vidijo, kako da ga bo vsak čas panslavizem pogoltnil. „Deutsche Ztg.“ je pa še celo tako predrzna, da nekake sledove veleizdaje v tem slovanskem snidenju vidi. Naši čitatelji so večinoma vse govore čitali, kolikor se jih je v zlati Pragi med Čehi in Slovenci govorilo, toraj pač lahko sami sodijo koliko je bilo pri slovanskem obisku v zlati Pragi veleizdaje! Le zagrizena nemška zlobnost je vstani tukaj kaj družega videti naj tudi z dobrogledom besedo preišče, kakor zvezo na vtrjenje tistega domoljubja, na podlagi ktere ga se bode Avstrija tudi še tedaj razvezovala, kadar bo veliko-nemško irredente avstrijsko že zdavnej Bismarkov naslednik pestil. Gadja zalega, v Draždane se ozri in pa v Berolin! Ondi so se govorile reči, katerih se niti veliko-nemški irredentovski časniki niso upali objaviti. Kaj iščeš pezdirlja v očesu svojega bližnjega, kjer ga ni, dokler ne izdereš bruna iz lastnega očesa, ki ti politično slepoto provzročuje. Slovenci s svojim pohodom v Čehah niso prekoračili črno-rumenih ograj in ne svojih državljanskih dolžnosti. Čisti so v tem oziru, kakor solnce na visokem nebu!

Danes so se v Kromerizu popolnoma raztrgale mreže, s katerimi je angleška zvijača svoje dni leta 1878 Berolinsko pogodbo opletla gledč Turčije in podedovanja njene zapuščine. Angleška je že od nekdanj imela svoje oči oprte na zlati rog, kjer se leskečejo minareti Carigradski. Dobro vedoč pa, da tje kaj sili tudi druga velesila, ki ima stare pravice do podedovanja starega slovanskega cesarstva, jela je misliti na spletke, s katerimi bi tisto podedovanje onemogočila. Lahko rečemo, da dokler je bil Beust v Avstriji na krmilu, se ji je tudi še precej dobro obneslo dotično kovarstvo in tudi Andrassy-ju znala je med okoli ust tako mazati, da je bil mož do dobrega prepričan, da so Rusi res njegovi največji sovražniki. Da jih je za naravne sovražnike imel, priporogla mu je po eni strani že madjarska kri; kar mu je pa še tukaj primanjkovalo, oskrbeli so Angleži. Še le ko sta se drug za drugim ta dva zla duhova Avstrije umaknila, obrnile so se naše razmere na Ruskem na bolje in so sedaj že prav dobre postale. Danes vtisnil se jim je zopet pečat pravega prijateljstva, na ktere ga edino le Angleži grdo gledajo, ker vedo, da se je sedaj našel dedič, ki bo ob svojem času pobral, kar bo „bolni mož“ zapustil. Da za John Bulla pri prijateljstvu Avstrije in Rusije ne bo prav nič dedščine po bolnem možu, vedó Angleži jako dobro. Zato si je ranjki lord Beaconsfield izumil umetno sovraštvo med Avstrijo in Rusijo vzbujeno po ljubosumnosti zaradi Balkana in iztoka sploh. Še le Kalnoky-ju in Giersu posrečilo se je, dokazati njeno ničevnost in sovraštvo odpraviti. Angleži so menda čutili vpliv Kromerizkega shoda na avstro-ruske razmere in so zaradi tega svojega moža v Carigrad poslali, da bi vsaj ond nekotliko popravili, kar jim bo Kromeriz pokazil. Wolf je pri Sultanu, da bi se napravila zveza med Angleško in Turčijo, ktera naj bi bila

nekako ravnotežje zvezi Avstrije in Rusije na iztoku. Te politike se je držal že ranjki Beaconsfield, ko jo je moral opustiti, in ravno te poprijel se je sedaj lord Salisbury. Kakor vse kaže, bo današnji dan v Kromerizu zdatnejši in vplivnejši na položaj v svetovni politiki Evropski, kakor pa cel teden, ki ga bo sir Drummond Wolf v Carigradu na mehkih otomanah presedel.

Naumovics, ki je nedavno od grško-katoliške k ruski veri prestopil, izdal bode spomenico, katero misli izročiti grško-katoliškemu metropolitu Sembratovicu v Lvovu. Ondi Naumovics piše, da so vsi papeži od sedanjega Leona XIII. do Gregorja Velikega krivoverci in antikristje. Takoj, kakor bo objavil Lvovskim oblastnjim spremen svoje vere, preselil se bode na Dunaj, kjer se bo menda popolnoma ruski propagandi posvetil. — Naj gre med Turčine in Turkestance in tam naj propagando dela.

Novakov pri vojaških naborih tudi po Ogerskem vedno maj in slabših dobivajo, kar je honvednega ministra barona Fejervarya napotilo do presvitlega cesarja s prošnjo, da naj se postava za novačenje predružači. Vzroka je navedel dva. Prvič je rekel, da današnji fantje niso več taki, kakoršni so bili v prejšnjih časih. Šnopsa vpliv na piškav razvoj človeškega telesa se tudi po Ogerskem že čuti; drugič so pa tudi naborne komisije dostikrat preveč malomarne v izbiri.

Vnanje države.

Poleg našega Kalnokyja bil je ob enem v Varzinu tudi pruski poslanec pri sv. stolu, Schlözer, Bismarkov gost. Iz tega nekteri listi sklepajo na boljše razmere, katerim misli Bismark s pomočjo Avstrije prostor napraviti na mestu sedanjih med sv. stolom in prusko državo. Nekteri jako optimistični listi se pa še celo nadajo, da bo Bismark sv. očetu pripomogel do prejšnje posvetne cerkvene države. Kako se vendar motijo! Bismark, ki nobene reči huje ne črti, kakor katoliško cerkev, pri kateri se že več kakor desetletje trudi, da bi jo spravil pod državno oblast, ta naj bi sv. očetu do posvetnega gospodarstva pripomogel! Poprej se bo Tibera proti Rimu obrnila, kakor se bo to zgodilo. Bismarkovo dejanje in nehanje ima le jeden smoter in ta je, kako bi spravil pod državno vrhovno oblast katoliško cerkev; on tudi poprej ne bo miroval, da bo to dosegel. Dokler bo ta cesar živel, se mu menda to ne bo posrečilo, kajti dalje, kakor so na Pruskem že sedaj s poniževanjem katoliške cerkve, cesar Viljem sam ne pusti. Kaj bo pa po smrti sedanjega cesarja, pa Bog vé! Miru pa katoliška cerkev na Pruskem tako dolgo ne bo imela, dokler bo Bismark živ. Potem se ji zná na bolje obrniti in nadjamo se, da se ji tudi bode. Kadar je vreča prepolna, se razveže.

Turčija si bo menda pač dvakrat in trikrat premislila, preden se bo zopet Angležu na limance vsedla in obrzdati dala, kakor jo je imel v svojem času lord Beaconsfield na žilji; in vendar je bila tadanja Turčija še junak proti današnji. Če so pa že tadanji rekli „bolni mož“, kako naj bi djali današnji: kajti bolnemu možu so Rusi v rusko-turški vojski tako puščali in toliko krvi vzeli, da ne bo nikdar več zdrav. Tega bolnega starca, ki ob zlatem rogu že več desetletij smrti čaka, šli so zopet nadlegovat Angleži, da naj se napravi z njimi vred v Egipt. „Kaj bom jaz ondi, kjer se še Vam noče posrečiti, da bi red napravili?“ „Tiho bodi, Egipt je le krinka, za katero se bova zvezala na vkljub in obrambo proti Rusom in Avstrijanom, ki ravno sedaj v Kromerizu bratovščino pijó“; rekel je Wolf sultanu. Le-ta je pa tiho bil in premišljevali jel, ali bi bilo vredno tako zvezo z navihanimi in z vsemi mazili namazanimi Angleži skleniti ali ne. Zgubiti znajo vse; poleg Bosne in Hercegovine, ki je na pol že tako avstrijska, tudi še izstradane pokrajine po južnem Balkanu, za ktere bi se morda v Afriki kaj pridobiti dalo, kar pa še ni gotovo. Družega dobička se pa Turkom pod milim Bogom ni nadjati v Angleški zvezi. To si je menda Sultan tudi mislil, ker do sedaj ni dal še nobenega odločnega odgovora Wolfu na njegovo prigovarjanje, da naj bi šla skupaj v Egipt na sprehod.

Med Francozi in Nemci se že silno staro sovraštvo in zahtevanje po osveti vsled izгона francoskega časnikarja Rothana iz Alzacije nikakor ne bo pomanjšalo, pač pa bi se še pomnožiti utegnilo, kar se bo tudi brez dvoma zgodilo; poleg tega pa francoski listi že zahtevajo, da naj se nasprotno temu iz Francoskega vsi tisti nemški korespondentje izženó, ki imajo navado zabavljivo o Francozih pisati. Nemška je poslednji dve leti kar obsedena, kar se izгона tujih elementov tiče. Lansko leto izgnala je nekega laškega korespondenta, kmalo na to nekega Madjara, letos je prišel na vrsto Francoz, ki ni družega zakrivil, kakor da je bil ud domoljubne lige (zveze). Izgoni Rusov in Poljakov so pa na dnevnem redu. Pri vsem tem pa naši veliko-nemci tje kaj tišče, če tudi jih Bismark tu pa tam z mokro cunjno odganja.

Ircem je potekla doba, za katero je bila veljavna postava, ki naj bi zabranjevala agrarna hudo-delstva, pa jih je le množila. Saj veste, da čem huje je prepovedana kaka reč, tem strastneje mika ljudi in tem rajše se zgodi. Prav tako je na Irskem bilo. Sedaj se je pač nadjati, da, ko je doba nasilstva minula, bodo tudi Irci boljše ljudje postali

ker čutijo namreč, da niso več sužnji, temveč prosti državljani in slobodni posestniki, ki imajo svoje pravice.

Izvirni dopisi.

Iz Križvega poleg Kostanjevice, 22. avgusta. (Zavarovalne banke. — Po volitvah.) Pri nas se mnogo govori in razpravlja o zavarovalnih bankah; pogosto si sledeča pogorišča in obravnava o tej zadevi celó pri sodnji, daje temu povod. Gotovo se bankam ne zameri in prav je, da so postavno zavarovane, da jim ni treba izplačevati več, kakor vredno škodo, in da se po previsokih škodah ne dajo ogoljufovati. Vendar pa imamo zoper postopanje bank mnogo pomislov, kateri bi gotovo bili na korist tudi njim samim. Škoda se ceni potem, ko je pogorelo. Kako pa, ako je pogorelo vse do tal? Gotovo je cenilec bankin primoran ozirati se na mnenje in izjavo sosedov, ker sam poslopja videl ni. Ne bi bilo to veliko bolj umestno pred ognjem, ko poslopje še stoji? Kolikor mi je znano, so zastopniki bank sploh, tukaj ne govorim o eni ali drugi, plačani dobro dovolj, da se za to plačo potrudijo sami k zavarovanim poslopijem, vsaj jih ob enem potu lahko ogledajo več, in tamkaj, ako si sami ne upajo, vsaj s pomočjo enega ali drugega sosedu, če že nečejo plačevati priseženega cenilca, vsaj primeroma precenijo zavarovane poslopja, da bi se ne delali tako goropadni kozli, da se poslopje zavaruje za dvojno ali celó trojno ceno, kakor je vredno. Na drugo stran zopet mislimo, da bankam ni nemogoče in tudi ne posebno težavno, dobiti toliko vestnih zastopnikov, ki ne bi na škodo zavarovanja in smem reči, tudi na škodo banke gledali edino le na svoj žep, da bi le bolj strogo na nje gledale ter da jim ukažejo nazaj izplačati procenite od tistih stotin, za kar so zavarovali preveč. Stotin pravim, kajti samo ob sebi se razumé, da na malenkostne svote se tukaj gledati ne more. Gotovo tukaj ne mislim in tudi ne govorim na korist sleparjem, ki hočejo po goljufiji za male procenite dobiti lepo svoto novcev na prosto razpolaganje, tem je pač prav, da se jim izplača manj, tudi smelo manj, kakor je bilo vredno v plačilo za njihovo nameravano goljufijo, menim tukaj na pošteno in ne pretirano zavarovane. Zakaj, vsaj tem se izplača vse. Vkljub temu, poštenu zavarovane ne pogori rad, rajši bodé popravil in po svojem premoženju tudi novo stavil brez ognja. Toda v sredi velike vasi (in to ni prilika, ampak istina, morebiti celó v več krajih), stoji na pol podrto poslopje zavarovano za trikratno svoto kakor je vredno, in sosedje okrog tudi zavarovani, kaj še le drugi se tresejo, da se nekega jutra na tej strehi pokaže rudeči petelin. Pač je pri takem položaju umestno prašanje, ravna li banka prav in pametno, da so v nevarnosti poštenu zavarovanci in pri teh tudi ona sama? Dokler je poslopje na samoti, naj bode, ali druga je v selišču, in vendar je bankam tako lahko temu priti v okom, in ko bi tudi bankni zastopnik sam dohajal v več kraje, v enem potu mnogo preceni in ceneje, kakor pogorišča vsako posebej. Pri prevelikem zavarovanju menda banke saj ne bodo iskale svojega dobička, kar nam priča ravno to, da se pri poštenih zavarovaneh izplačujejo večidel cele svote brez ugovora. Bankam samim bi bilo to gotovo v prvo korist; čemu namreč je treba, da se tudi solidne banke napadajo ta od te druga od druge strani, da se v nobeno ne more imeti pravega zaupanja; čemu je treba, da bankini zastopniki časopisnim poročevalcem grozijo s sodnijskimi preiskavami, ako se tem čudno zdi, da recimo zavarovanci plačujejo od 400, pa dobé samo 200, ali še manj? Čemu je treba, da človek, ki banki in zavarovane na korist nagovarja k zavarovanju, dobi odgovor, (kakor se je ravno pisatelju teh vrstic že parkrat primerilo): „I kaj čem, dobil bom izplačano tako komaj tretjino ali še manj, prebil bodem še brez tega, kakor drugi pogorelci prebijajo, mesto v banko rajši krajcar obrnem v bolj potrebne reči“. Ga bodeš li še drugič nagovarjal, rekel ti bo, da delaš za svoj žep in hočeš le dreti ubogege kmeta. Naj vodstva bank to pomislijo, jim ne bode škodovalo.

Dovolite mi, gosp. urednik, v obrambo Dolenjcev, posebno ob hrvatski meji, pisatelju uvodnega članka „po državnozbornih volitvah“ v št. 179 od 8. avg. v „Slovenca“ par besedi: Tamkaj se bere: „Volilci so tukaj (n. na Dolenjskem) kakor njiva, polna kakoršnekoli setve. Vleče veter od leve, vklanja se mu

vs a setev, vleče veter od nasprotne strani, se zopet vse vklanja njegovej sili.“ In dalje: „Od Ljubljane do Ribnice, do Zatične in Litije je že še ... kar je naprej je nezanesljiva množina, danes na razpolaganje temu, jutri drugemu“. Priznati moramo, če tudi je žalostno, da smo nekoliko zadej, da nismo tako organizirani v političnih društvi kakor Gorenjci, a v kljub temu pa vendar smelo trdimo, da vsaj sploh nismo „kakoršnakoli setev“ in pa tako „nezanesljiva množina“ kakor morebi g. pisatelj o nas misli. Evo Vam dokaz o volitvi g. Viljema Pfeifer-ja. Imel je nasprotnika, še preden je došel iz Beča; delalo se je zanj pismeno in ustmeno, rekel bi na vse kriplje, in izvoljen je bil enoglasno kakor knez Windischgrätz na Gorenjskem, kateri menda še nasprotnika imel ni. Meščanov zagovarjati, mi ni na mar, naj to storé sami, ako jim drago, le toliko omenim, da tudi g. Šuklje nima tako ogromne večine, in stavim, da pri tako napetih uradnih in drugih odvisnih silah tudi po Gorenjskem volitve ne bi šle tako gladko.

Iz Prečine, 22. avgusta. Dan 18. avgusta bil je za šolsko mladež veselja poln. Imel je isti dvojen praznik. Rojstni dan našega presvitelega vladarja Franc Jožefa I. praznovali smo s tem, ko smo se v šolskem poslopiju praznično oblečeni zbrali in podali v farno cerkev k božji službi ob 8. uri, pri kateri so šolarji peli: „Jezus male k sebi kliče“, „Sveti Alojzij“, „Srce v nebesa povzdignimo“, „Cesarsko“ in na posled „Zahvalno“. Ta dan je bil tudi sklep šolskega leta, katerega smo vsled dovoljenja kraj. šol. sveta z navadno preskušnjo sklenili. Že pred to nedeljo sta častita gospoda duhovnika ljudstvu dan skušnje očitno naznanila, ter stariše povabila, da pridejo se prepričati, kaj so se njih otroci to leto naučili. Šolski vodja povabil je še posebej in pismeno ude kraj. šol. sveta ter srenjskega predstojnika; a žalibog da prišel ni nikdo. Naš prečastiti gosp. župnik-zlatomašnik, so ves čas poslušali kako so otroci, katerih je bilo nad 160, iz raznih predmetov kaj izvrstno odgovarjali. Navzoča bila sta pa tudi dva tukaj bivajoča učitelja, g. Franc Duler iz Cegelnice in g. Janas iz Breitenaua. Zatoraj izrekam zahvalo vsem navzočim, da so nas počastili in tako slovesnost šolskega sklepa povzdignili. Po izpitu bilo je 23 učencev obdarovanih z lepimi knjižicami, ktere sta omislila naša za šolo vneta gosp. duhovnika. Ob koncu so se učencem razdelila šolska naznanila.

Iz Novomeške okolice, 22. avg. „Vaši po svetu razkropljeni bratje v enakih težavah živé“, lahko potolažim g. dopisnika iz Višnjegore v cenjenem listu „Slovenec“ od pretečenega petka. Tudi v naši obožani Dolenjski se pri cerkvenih žegnanjih veliko večno preveč smodnika porabi, zlasti ker je tu doli čudna navada, da je pri vsaki podružnici tako zvano „malo“ in potem „veliko“ žegnanje. Kako sitno je zlasti za nervoznega duhovnika neizmerno streljanje zlasti o času povzdigovanja, more zapopasti le oni, ki to skuša. Toda streljanje pri nas ni še največi zlo. Jednega še večega hočem svetu odkriti in tudi upam, da ga dragi „Slovenec“ objaviš, visokočast. knezoškofijski ordinarijat pa kadar mogoče odpravi. In to zlo so že zgoraj omenjena pri podružnicah preobilna, pri nekterih 5 do 6 na leto, cerkvena žegnanja. Koliko pijančevanja se tu zgodi? Koliko krščanskih naukov zamudi? Koliko za božjo hišo nedostojnega petja ali pa popolno posvetne godbe? Kar žegnanja zadene, ubogali so nekteri gospodje, n. pr. v Žužemberku ukaz prečast. knezoškofijskega ordinarijata, da je žegnanje, resp. slovesna sv. maša na dan praznika cerkvenega pomočnika, med tem, ko se drugi čisto malo ali nič na to ne ozirajo. Tako je tudi odpravljen maša z blagoslovom, vendar je še marsikje pri podružnicah od 4. do 5. ure ob nedeljah duhovno opravilo z blagoslovom, še celó zjutraj ob 6. in ob 10. uri, med tem, ko je pri farni cerkvi samo eno opravilo. V tej reči bi bilo edinosti jako potrebno.

Najhujši zlo pa so po nekterih farah „trobentači“ („muzikantje“ jim sem ter tje pravijo). In na te, prav za prav ljudstvo najbolj obrača svoje oči, zlasti mladina. „Če bodo godci, pojdemo na žegnanje, če ne, gremo pa rajši k tihi maši“, se večkrat sliši. Kaka pa je ta godba? Da se Bogu usmili! Nekaj kmečkih piskačev hodi po žegnanjih, ki so se naučili nekaj podlih komadov igrati in med „ofrom“ zlasti vzdigujejo peté, da se hiša božja spremeni kar h krati v jamo razbojnikov. Godejo se polke, mazurke in druge okrogle, mnogokrat jako pohujšljive, če ne pa cerkev škodo trpi na „ofru“ in ključarji ne morejo potem na žegnanje povabiti

botrov in botric, da bi pospravili, kar so godci prigodili. Naj omenim ene take pojedine, ki je stala pri podružnici s cerkvenimi stroški vred (4 do 5 gld.) nič manj kot 72 gld.! Dalje je ta „cerkvena“ godba pravo vabilo k grehu. Znane so mi podružnice, ki so skoraj popolnoma v gojzdu ali na samoti. Tu sem pride nekaj krčmarjev, mladine in godev; več ni treba praviti. Kmalo nastopi žalost staršem, dotičnim pa sramota. Naj bi se vendar prebral odlok sv. kongregacije za cerkveno godbo 24. sept. 1884, § 3, odstavek 11, pa se tudi po njem ravnalo! Videl sem in z menoj več drugih ljudi, kako so ravno eni tistih trobentačev, ki so na pustni dan pred mulo, ki je pustne šeme vozila, trobentali, na žegnanjih pa v cerkvah, delalo sramoto in nečast Najvišjemu!

Naj bi pač dušni pastirji to cerkveno zlo odpravili po svojih župnijah! Imeli bi mnogo zaslug za izveličanje duš in za čast Božjo! Pač dobro vemo, da razvajeno, nevedno ljudstvo dostikrat preklinja in zaničuje take odločne župnike, a zgoditi se enkrat vendar mora, kar je v pohujšanje in pogubljenje krščanske čede. Gotovo nismo sovražni slovesnemu posvečevanju praznika, zavetnika ali patrona fare ali podružnice; ali to, kar se ravno zaradi takih škripačev po žegnanjih godi, ni posvečevanje praznika, ampak pohujšanje, pregreha in nesreča.

Naj pri tej priliki še nekaj omenim, kar se je sicer pred mnogimi leti (ko pa „Slovenca“ še ni bilo na svetu) že obravnavalo, in sicer ne brez prida, ali reč se je žalibog nekako pozabila in to so prodajalci leceta in drugih izdelkov sladčicarjev. Ti prodajalci sledijo vsaki cerkveni slovesnosti, kakor senca človeku, dasiravno jim za cerkev in božjo službo ni mar, kajti oni ostajajo večinoma tik cerkvenega zidu — od zunaj in brez — maše. Pa to bi naj že bilo kakor rado, vsaki bo sam od sebe odgovor dajal; ali koliko zla napravljajo ti lakomni prodajalci še nedolžni in bolj odrasli mladini s svojimi umazanimi in pohujšljivimi vrsticami na raznih sladkarijah, se dá komaj dopovedati. In vendar kdo pazi in gleda na to, kdo se kaj zmeni za to? Mar li bi se sedaj ta kupčija ne dala uvrstiti pod kaki paragraf o nedeljskem posvečevanju? Saj tega ne bode nikdo štel med potreben živež za obiskovalce službe božje po žegnanjih in božjih potih? Vemo, da se ne dá vse zlo odpraviti in vsako pohujšanje preprečiti, a s podukom in prizadevanjem se dá pa vendar marsikaj omejiti. Naj bi te opombice ne bile glas vpijočega v puščavi!

Slovinci v zlati Pragi.

(Dalje.)

Hrvat G. Matica: Današnja slavnost je slavnost slovenska. K nji pridružili smo se tudi mi delit čast in slavo, ktere so že deležni postali v zlatem središču vsega slovanstva. Prišli smo k njim kakor za nameček, ali ravno ta nameček ima velik pomen. Če tudi nas je malo po številu, vendar zastopamo Hrvate. Težko bi bilo lepše popisati razmere med Slovenci in Hrvati, kakor jih je označil ravnatelj Zagrebske gimnazije. Zgodovinar je in z mojstersko besedo zná vam slikati, kakor ne kmalo kdo. Kak da je bil učitelj, je najlepši dokaz ta, da je nas sedem tukaj navzočih Hrvatov bilo pet njegovih učencev. Mi mu vidimo v srce. Govornik nadalje izraža svoje prepričanje, da kmalo pride doba, ko si bodo Hrvatje, Slovenci in Čehi kot sinovi jedne matere za vedno v roke segli.

„Živili Hrvatje! Živili Slovenci! Živili Čehi!“ zaorilo je zopet po dvorani, naši pevci so pa zopet zapeli.

G. Piterdle napija slovenskim in hrvaškim gospém in gospicam, rekoč: „Gospóda! Napivalo se je že slovanski vzajemnosti in narodni zavednosti. Kaj pa je prva podlaga obema? Kdo je prvi buditelj in izgojevatelj te ljubezni do narodnega jezika? To je ženska, mati — ki to ljubezen že nežnemu detetu vcepuje. Zato zakličem: „Živile slovenske in hrvatske gospé! Slava slovenskim in hrvatskim ženam!“

Kapelnik národnega gledišča gosp. Angerer: „Proslavljali smo že pobratimijo, Slovanstvo, buditelje slovanskih narodov, krasni spol, ki nas je izvolil s svojo navzočnostjo in ljubeznjivostjo počastiti.

Jaz pa obračam pozornost tudi na narodno pesem, iz ktere nam srce naroda govori. Kaka moč da je v pesni, vsakemu je dobro znano, — njena moč je silna. „Z pèvem k srcei, srdecem k vlasti!“ (S pesmo k sreću, s srećem k domovini). To je v

pravem pomenu resnično. Narodne pesni popevajo se povsod pri vas in pri nas. Slišali smo prekrasne pesni vaše, katere nam je čitalniški zbor tako izborno prepeval. Vroča hvala vam za nje! Napivam hrabrim gg. pevcem Ljubljanske čitalnice gromovit „Na zdar!“ „Živili!“

Zvečer podali so se Slovenci v narodno gledališče, kamor jih je peljal g. Hribar. Sprejeli so jih ondi zopet na vso moč slovesno. Predsednik gledališkega društva, vitez Skramlik, ravnatelj Šubert in upravnik Fleischmann, so povabili g. Hribarja s seboj v ravnateljsko ložo. Gledališče je bilo sijajno razsvetljeno in po vseh prostorih prenapolnjeno in so prišle Slovence že ondi zbrani Čehi navdušeno pozdravili. Igrala se je zgodovinska veselo-igra „Pani minemistrova“ na občno zadovoljnost in brez-konečno ploskanje. Ko je bil zastor padel, začeli so godeci slovensko narodno koračnico „Naprej zastava Slave!“ in še dve drugi pesni. Takoj pri prvih glasovih „Napreja“ dvignilo se je vse občinstvo in je slavni Jenkov umotvor stojé poslušalo. Trikrat so ga morali ponoviti in vse trikrat mu ni bilo ne konca ne kraja silnega ploskanja. Vmes pa se je klicala „Slava“ Slovincem in Hrvatom! Ko se je navdušenje nekoliko poglobilo, dvigne se zopet zastor za drugo veseloigro: „Ve večnejem životé“ (V javnem življenji.)

Po gledališki predstavi sešli so se zopet v „Měštanski besedi“, kjer se je razveselovanje med živahnim petjem českých „Kytarašev“ in naših čitalničarjev nadaljevalo. Slovenci so napivali novopridobljenemu prijatelju katehetu Eckertu, Čehi pa voditelju Slovencev v zlato Prago Ivanu Hribarju, kterima so „Kytaraši“ tudi zapeli „Dolgo bodi zdrav!“

(Konec prih.)

Domače novice.

(Cesarjevičinjo Štefanijo) z malo nadvojvodinjo Elizabeto pripeljal nam je sinočni brzovlak z Dunaja, ter se je 12 minut v Ljubljani pomudil. Na kolodvoru se je zbralo mnogo odličnega svetá, posebno gospej in gospodičin je bilo veliko ondi zbranih, ki so došlo cesarjevičino z glaslini „živio“ klici sprejele. Nadvojvodinja Štefanija prikazala se je kmalo, ko se je vlak vstavil, smehljajoč na oknu dvornega salonskega vozú. V avdijenci je sprejela polkovnika Eschenbacherja od tukajšnjega c. k. 13. polka kornega topništva. Ob 3/4 na 10 pridrčal je brzovlak na postajo Miramar med Trstom in Grljanom ležečo. Postaja, kakor je majhna in neimenitna, bila je vsa v cvetji, zelenji in svitlobi. Iz Trsta zbrali so se ondi civilni in vojaški vrhovniki da visoko gospo pozdravijo. Prišel je c. k. namestnik baron Pretis, vojaški zapovednik baron Kober, pomorskega okraja zapovednik baron Wiplinger, zapovednik c. k. pomorske eskadre Spann. Za vsakega je imela Štefanija prijazno besedo in ljubeznjiv nasmeh. „Na veselo svidanje, gospóda moja“, poslovila se je visoka gospa od njih in k vozu hitela, ki jo je takoj proti gradu potegnil.

(Deputacija Ljubljanskih notarjev) predstavila se je pod vodstvom svoje staroste gosp. dr. Jerneja Zupanca novoimenovanemu deželne sodnije predsedniku g. Kočevarju.

(15.000 mož) raznih oddelkov, kakor so pehota, konjiki, topništvo, lovci, brambovec in zdravstveni oddelek, stalo si bode v prvi polovici meseca septembra na Koroškem okoli Celovca in Velikoveca na velikih vojaških vajah nasproti. 29. in 30. avgusta odrinejo tjekaj pešci, konjiki in topništvo iz Kranjske in Štajarske. Doma nam ostanejo edini bramboveci, ki se bodo v brigadnih vajah urili.

(Razpisana) je služba c. k. okrajnega glavarja na Kranjskem, oziroma ona vladnega tajnika ali tudi okrajnega komisarja do 8. septembra. Prosilci morajo dokazati pravilno vsestransko znanje nemščine in slovenščine.

(Razpisani ste): a) učiteljska služba na jednorazrednici na Breznici z letno plačo 450 goldinarjev in prostim stanovanjem. Prošnje sprejema c. kr. okrajni šolski svet v Radovljici do 20. septembra; b) na bodoči dvorazrednici v Begunjah na Notranjskem služba drugega učitelja z 400 goldinarji letne plače. Prošnje sprejema do 8. septembra c. k. okr. šolski svet v Logateci.

(Toča je pobila) na 18. t. m. v Cervijanskem okraju po Goriškem skoraj do čistega.

(Od Velenja) se nam piše, da je g. Križana, župnika pri sv. Janži, pretečeno nedeljo v cerkvi pri opravljanji popoldanske službe božje zadel mrtvoud; v ponedeljek zjutraj bil je previden s sv. zakramenti. Bodi vsem priporočen v molitev!

(Duhovske spremembe v Lavantinski škofiji.) Novonastavljeni so gg. kaplani: Franc Korošec pri sv. Ruprehtu nad Laškim trgom; Jernej Pirnat v Ribnici; Anton Rančigaj v Rajhenburgu in Štefan Turkuš v Lučinah. Prestavljeni so gg. kapelani: Adam Grušovnik za prvega kaplana v Rajhenburg; Jernej Stabuc v Šmartno pri Saleku; Anton Vamberger na Bizeljsko; Gregor Presečnik v Poličane; Anton Drozg k sv. Marku pri Ptuji; Franc Geč v št. Rupreht; Franc Černenšek k sv. Križu pri Ljutomeru in Jurij Čurin v Središče.

(V Mariborsko bogoslovje) so bili sprejeti gg.: J. Gunčar iz Slov. Bistrice; A. Medved iz Rajhenburga; Fr. Moravec iz Velike Nedelje; Fr. Ogrizek iz Sv. Križa pri Slatini; St. Pivec iz Laponja; Janez Rottner iz Lembaha; St. Sakelšek od Sv. Trojice v Haložah; K. Sivka iz Špitaliče; Alojzij Šuta iz Volbenka; Alojzij Urban iz Šentjanža pri Dravburgu; Iv. Breže iz Šmarje; Peter Zadravec iz Središča; M. Zagajšek iz Šmartina.

(Državni uradniki) XI., X. in IX. razreda napravili so tudi v Mariboru svojo agencijo, kar se je v Ljubljani že lansko zimo zgodilo, da bodo mogli bolje zastopati svoje koristi. V zvezi so z Dunajskim uradniškim društvom.

(Za okr. glavarja Paviča pl. Pfaenthal) simpatizirajo Mariborski Slovenci prilično njegovega odlikovanja, češ, da je bil pravičen in dveh jezikov zmožen. V Dalmaciji zopet ne godí, ker tam niso zadovoljni z njim, ker ne zné hrvaščine; ni ravno vsak človek za vsaki kraj sposoben.

(Graški študentje na univerzi), zlasti „burschi“, se vtikajo v politični nemški „Schulverein“, pišejo konservativni listi, kar jim ni prav. Mi tudi mislimo, da se povsod čuje mnenje: študentje naj študirajo, da družbe tako zvanih „burschov“ Avstriji ne hasnejo. Če se pa toliko zanimajo za barvno obleko ali uniformo, bo dobro jih vtakniti v vojaško obleko, kakor bo Rusija že prihodno leto poskusila. Prav dobro!

Telegrami.

Kočevje, 25. avgusta. Pri dopolnilni volitvi za deželni zbor namesto rajkega Rudeža dobil je g. Jakop Hren 56, nasprotnik le 23 glasov. (To kaže, da Kočevarji, ki so pri državnih volitvah g. Hrenu pripomogli k zmagi zoper kneza Windischgrätza pri volitvi za deželni zbor niso več volili g. Hrena, ampak imeli svojega lastnega kandidata. Se je li tako hitro ohladila njih navdušenost za g. Hrena in skrhala vzajemnost s slovenskimi volilci? Vred.)

Szczakowa, 25. avgusta. Točno ob 5. uri pripeljal se je ruski dvorni vlak na tukajšni kolodvor, ki je bil z avstrijskimi, ruskimi in gališkimi zastavami okrašen. Postavljene častne kompanije godba zasvirala je rusko himno. Car v avstrijski polkovni opravi stopi iz voza; sledili so mu carevič v opravi avstrijskega ulanskega nadporočnika, velikoknez Jurij v ruski kozaški opravi, velikoknez Vladimir v opravi avstrijskega huzarskega polkovnika. Car je obšel v društvu kneza Lobkovica častno kompanijo, na kar mu je jel fem. baron Ramberg predstavljati dostojanstvenike. Vojvodu Würtemberskemu, knezu Windischgrätzu in cesarskemu namestniku Zaleskemu segel je car v roko. S poslednjim se je car nekaj minut pogovarjal. Kakor car, segli so tudi carevič in velika kneza vsim generalom v roke. Čez četrto ure vsedla se je ruska gospoda zopet na vlak, katerega je sedaj dvorni svetnik Claudy vodil in odpeljali so se proti Kromerizi.

Oderberg, 25. avgusta. Ruski dvorni vlak pripeljal se je semkaj ob 8. uri 30 minut. Sprejel ga je šlezjski deželni predsednik markiz Bacquehem, v imenu nemškega cesarja ga je pa pozdravil nemški generallajtenant grof Brandenburg. Car je izstopil in je s pozdravljanji ga spregovoril nekaj besedi. Vlak se je pomudil 12 minut. Deželni

predsednik sedel je na vlak, da cara skozi Šlezije spremlja.

Toulon, 24. avgusta. Tukaj je včeraj 14, v Marseille 45 ljudi za kolero pomrlo.

Madrid, 24. avgusta. Na Španjskem je predvčeranjem 5664 ljudi za kolero zbolelo, pomrlo pa 1721. Včeraj zbolelo jih je 5831, pomrlo pa 1930.

Umrli so:

23. avgusta. Peter Strukel, delavec, 37 let, Hrenove ulice št. 15, vodenica. — Albert Höffern pl. Saalfeld, bivši notar, 73 let, Sv. Petra cesta št. 57, vsled raka. — Mihael Premk, delavčev sin, 7 mes., Karlovska cesta št. 6, Tussis convulsion. — Marija Brajar, zidarjeva udova, 73 let, Krakovski nasip št. 20, Pneumonia

V bolnišnici:

21. avgusta. Janez Peternel, gostavč, 65 let, jetika. — Andrej Meglič, kovač, 24 let, Canès.

Tuji.

23. avgusta.

Pri **Maliču**: Aleks. Malitsch, trgovec, iz Innsbrucka. — vitez Berger, c. k. poštni svetnik, s soprogo; vitez Erheld, ravnatelj, s soprogo; pl. Lenck, zasebnik, z družino, iz Trsta.

Pri **Stonu**: Janez Jelene, prefekt na c. k. terezijamšči, z Dunaja. — Ljudevit Spitzer in M. Lebowitsch, trg. pot., z Dunaja. — Alfred Pohlidal, fabrikant, iz Litomerice. — Janez Spitaler, rud. inženir, iz Gradea. — Samuel Kell, trgovec, iz Zagreba. — Ivka Bunič, blagajničarica, iz Zagreba.

Pri **Južnem kolodvoru**: Sad Levi Malmasee, zasebnik, iz Gradea. — Marija Mihala, zasebnica, iz št. Petra.

Pri **Avstrijskem caru**: Janko Okretič, c. k. auskultant, iz Trsta. — Frane Kohlmayer, dijak, iz Celovca. — Ljudevit Zelenka, priv. uradnik, iz Celovca.

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

25. avgusta.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	82 gl. 85 kr.
Sreberna „ 5% „ 100 „ (s 16% davka)	83 „ 55 „
4% avstr. zlata renta, davka prosta	109 „ — „
Papirna renta, davka prosta	99 „ 85 „
Akcije avstr.-ogerske banke	572 „ — „
Kreditne akcije	290 „ 25 „
London	124 „ 40 „
Srebro	— „ — „
Francoski napoleond.	9 „ 86 1/2 „
Ces. cekini	5 „ 89 „
Nemške marke	61 „ 05 „

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkl. 8 gl. 12 kr., — domača 6 gl. 76 kr. — Rž 5 gl. 78 kr. — Ječmen 4 gl. 24 kr. — Ajda 5 gl. 12 kr. — Proso 5 gl. 78 kr. — Turšica 5 gld. 60 kr. — Oves 2 gl. 98 kr.

Za darila mladini

o raznih prilikah, pa tudi odraščanim, posebno priporočamo naslednje spise, katerim je spisovatelj č. g. Ant. Kržič in so zdaj naša lastnina:

Izgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva.

I. del, drugi natis 1882 str. VI, 151,
II. „ „ 1885 „ V, 160,
III. „ prvi „ 1883 „ IV, 172.

Vsaki zvezek stane mehko vezan 30 kr., kart. 40 kr. krasno v platnu vezan 60 kr., vsi trije deli skupaj krasno v platnu vezani veljajo le 1 gld. 50 kr.

V posebnih sešitkih se tudi dobi:

Sv. Germana, izgled krščanske potrpežljivosti.

Cena 5 kr.

Sv. Marije Magdalene Paciške mladostna leta.

Cena 5 kr.

To delo je že po „Zg. Danieli“ dovelj znano. Ko se je tudi v posebnih zvezkih izdalo, je bilo z veseljem sprejeto, po raznih časih v godo ocenjeno in jako priporočano. — Posebne prednosti tem zvezkom so: 1. Zanimljiva in raznovrstna tvarina iz raznih stanov in časov. O njej piše pisatelj v uvodu I. zvezka: „Menim, da prav sodim, če pravim, da med drugim so zlasti lepe zgodbe in zgledi tisto oralo, katero najgloblje seže v rahlo zemljico mladostnega srca in ob enem zaseje v njem seme, ki ne more ostati brez dobrega sadu. In sicer pred vsem take zgodbe, pri katerih ni treba mlademu čitatelju se vpraševati, so li resnične ali ne?“ Tvarina je tako razdeljena, da se v prvem zvezku opisujejo zgledi iz sedanjega veka; drugi zvezek sega že bolj v oddaljene čase; slednji pa se še dalje bolj bliža začetku krščanstva. — Pridjalo bi se še lahko mnogo, kakor pravi pisatelj v uvodu III. knjige, a knjiga bi se morala podražiti in marsikaj bi se moralo ponavljati. Zdej pa je zlasti poskrbljeno za različenost in mikavne prizore. 2. Lahko umevna pisava. „Cvetje iz vrtov sv. Frančiška“, ki se samo odlikuje po lepi slovenščini, piše (I. l. 9. zv.): „Mi vsem našim bralcem, zlasti starišem, katehetom in učiteljem, ki imajo mladim za dobro, tečno berilo skrbeti, toplo priporočamo te lepe knjižice. Našli bodo v njih tisto prisrčno, deteje ljubeznjivo pisavo.“ Posebno rabno dela knjigo to, da je vsak večji popis razdeljen v več oddelkov s primernimi napisi, uvodi itd. 3. Namen, v resnici koristiti mladini, ki tu lahko razvidi, kako so mladi svetniki in svetnice se morali vojskovati in premagovati, da so to postali, kar so. Zato tudi prof. A. Zupančič v „Pastirstvu“ (I. del, str. 230) posebej priporoča gg. katehetom te knjige. 4. V primeri z drugimi enakimi knjigami jako nizka cena! Zeleti je toraj, da se to koristno delo še pridneje razširja med Slovenci nego do zdaj.

Katoliška Bukvarna.

(13)

Tisk „Katoliške Tiskarne“ v Ljubljani.